

Geen onbezonnen bezuinigingen op voorzieningen voor jonge kinderen!

Over kinderen en het badwater

Hoe kun je als politicus uitleggen waarom in tijden van crisis de Europese regeringen de budgetten voor voorzieningen voor jonge kinderen terugschroeven, terwijl kinderen in deze onzekere tijden juist beschermd moeten worden?

DOOR: FERRUCCIO CREMASCHI – 'Een grote verandering voltrekt zich in de levens van de kinderen uit de rijkste landen van de wereld. De vandaag opgroeiende generatie is de eerste waarvan de meerderheid een groot deel van de eerste kindertijd doorbrengt in een opvangstructuur weg van de huiselijke haard. Parallel hiermee toont het neurowetenschappelijke onderzoek het kapitale belang aan voor alle ontwikkelingsaspecten van het kind, van de uitbouw van liefhebbende, stabiele, veilige, geborgen en stimulerende relaties met alle personen, die zich bezighouden met kinderen in hun eerste maanden en jaren. In hun verlevting stellen die twee elementen dwingende vragen aan de publieke opinie en de beleidsverantwoordelijken van de OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). Hun antwoorden zijn bepalend voor de huidige verandering in de opvang en opvoeding van jonge kinderen, voor de kinderen van vandaag en die van morgen, in een vooruitgang of een tegenspoed.' Met deze woorden begint het achtste *Bilan Innocenti* van UNICEF, gepubliceerd in april 2008 en getiteld 'De huidige veranderingen in de opvang en opvoeding van het kind'.

Meer armoede, minder maatregelen

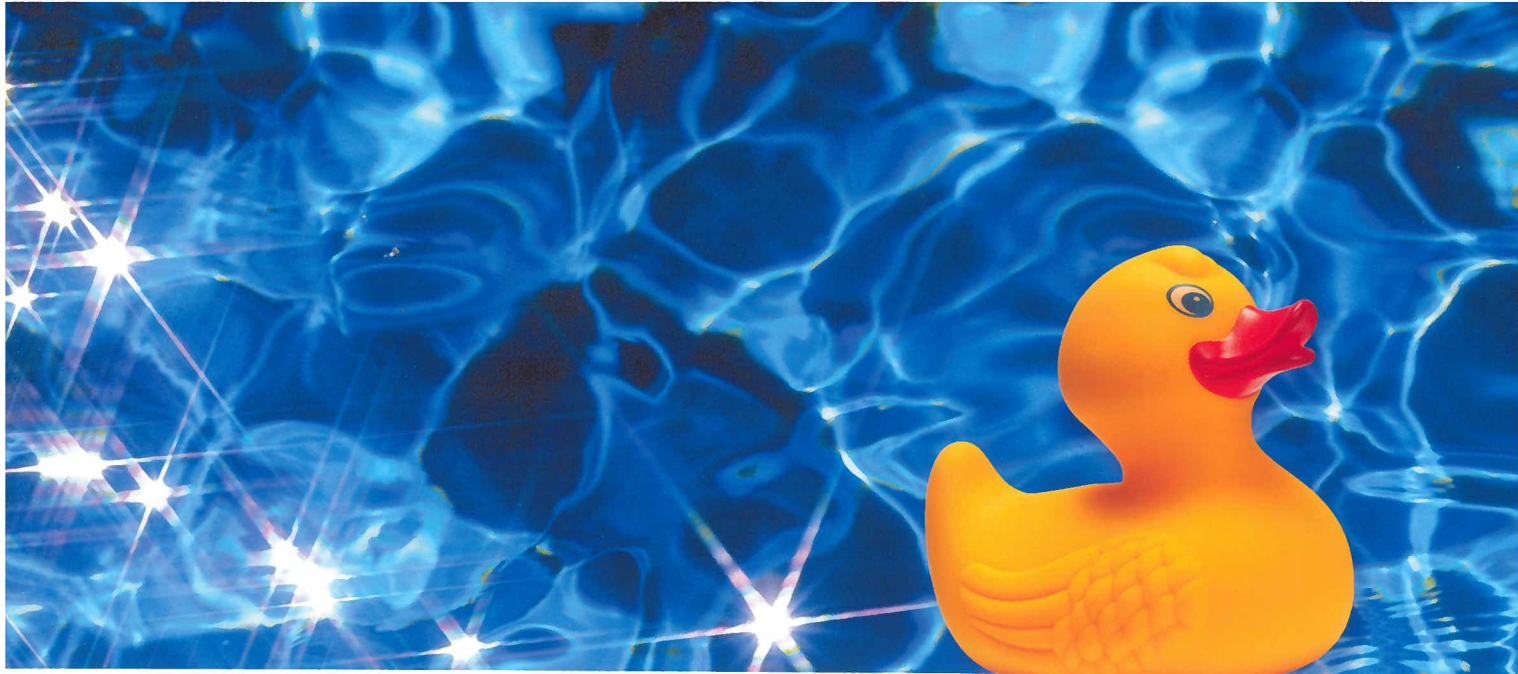
De elfde februari 2011, toen hij zijn betoegheid over 'Opvoeding en beheer van de voorschoolse voorzieningen' voor de Europese Commissie bevestigde Andrea Vassiliou, Europees

Commissaris voor Opvoeding, Cultuur, Meertaligheid en Jeugd: 'Investeren in opvoeding en bestuur van de voorschoolse kinderopvang is het beste wat we voor de komende generaties konden doen. Een voorschoolse opvoeding van hoge kwaliteit is veel doeltreffender dan eender welke interventie in de volgende schoolfasen. Dat biedt onze jongeren de grootste kansen en sterkt onze economieën op de langere termijn. De vicieuze cirkel van armoede en sociale onrechtvaardigheid doorbreken, betekent minder dure bijdragen in termen van gezondheidkundige hulp, schoolse ondersteuning en sociale bijstand.' Geruststellende woorden en een optimistische visie, waarachter niettemin een andere werkelijkheid schuilgaat. Want nog geen vier jaar geleden werden de uitgangspunten geformuleerd voor een toekomstgerichte visie op de kindertijd, door de verbetering van pedagogische en ondersteunende diensten. Vandaag is die situatie veranderd: de armoede neemt opnieuw exponentieel toe en investeringen worden op zeer drastische wijze ongedaan gemaakt. We blijven ons baseren op officiële statistieken en documenten met gunstige tendensen, maar het gaat dan wel over gegevens en cijfers uit een andere tijd, die spreken over een wereld die niet meer bestaat.

De financiële crisis, die de westerse wereld door elkaar schudt en meer in het bijzonder Europa en de Verenigde Staten, heeft een ingrijpende impact op het dagelijkse leven van de Europese kinderen. Het aantal medemenselijke, die onder de

armoedegrens zakken, neemt alleen maar toe: in Roemenië bijvoorbeeld is het aantal arme kinderen in een tijdsbestek van amper één jaar gestegen van 7,8 procent in 2008 tot 10,7 procent in 2009. De werkloosheid bedraagt in 2010 9,6 procent van de bevolking in het Europa van de 27: ze is gestegen van 4,4 procent tot 14,1 procent in Luxembourg, ze bereikt 14,7 procent in Slovee en 20,7 procent in Spanje. In veel landen zijn de lonen en de werkgelegenheid drastisch gedaald: in Litouwen bijvoorbeeld zijn de lonen van de ambtenaren met 25 procent gezakt, die van de leraren met 51 procent en tal van scholen zijn gewoon gesloten. In Roemenië is de inlevering op de lonen met 25 procent toegenomen en zijn 70.000 banen uit de publieke sector afgeschaft. In Litouwen zijn naast andere bezuinigingsmaatregelen de lonen geblokkeerd gedurende twee jaar. Families hebben het steeds moeilijker om te voldoen aan de materiële en affectieve behoeftes van hun kinderen. Tegelijk stijgt de vraag naar sociale hulpmaatregelen: zo zijn in Zweden de kosten van de sociale diensten aanzienlijk gestegen, in Schotland is de vraag naar beschermingssysteemen voor kinderen gestegen van 30 naar 40 procent en ten slotte stijgt in Roemenië de vraag naar instellingen voor kinderen elke dag aanzienlijk. De negatieve impact van de crisis, die de economie en de tewerkstelling aantast, breidt zich geleidelijk uit naar alle landen van Europa, zonder dat ook maar enig teken van herstel zichtbaar is.

Wat is dan de reactie van de verschillende overheden? De algemene politiek, of ze nu verkozen of opgelegd is, heeft gekozen voor budgettaire snoeiwerk. Dat zijn ingrepen, die alle sectoren treffen, zonder criteria van prioriteit of selectie te hanteren. Niets wordt ontzien: Litouwen heeft de kinderbijslag afgeschaft, die van Denemarken werd met 5 procent gekort. Spanje heeft de bijslag van 2.747 euro per kind afgeschaft en Duitsland eist in z'n 'Sparpakket' of reddingsplan dat 37 procent van alle besparingen uit de sociale sector



moet komen. Het is duidelijk dat de werkloosheid en de armoede van de families een onmiddellijke weerslag hebben op het leven van de kinderen, door een verhevigd gevoel van miserie en onaan-gestheid, waaraan alle recente politieke beslissingen een einde zouden moeten stellen.

Diensten voor kinderen: eerste slachtoffer van de crisis

Het politiek-economische beleid, dat de crisis wil indammen, heeft bijzonder nadelige effecten gehad op de voorzieningen voor kinderen. De verslechtering van de algehele economische conjunctuur heeft een directe weerslag op de financiering. De Italiaanse regering heeft het jaarlijks budget, bestemd voor de werking van de kinderdagverblijven, van twee miljoen naar 450.000 euro teruggeschroefd. Gelijkertijd zijn de Italiaanse gemeenten (die de kinderdiensten beheren en in belangrijke mate de kosten betalen) onderworpen aan pijnlijke financiële maatregelen: vermindering van de algehele financiering, wat het uitgavenniveau dan ook mag zijn, gecontroleerde vervanging van het personeel dat met pensioen gaat (gelimiteerd tot 20 procent van het verloop) en betaling van bezoldigd personeel beperken tot 40 procent van het totale budget. Die beslissingen drukken zwaar op de gemeenten die proberen het niveau van de geleverde diensten op peil te houden, maar ze raken vooral diegenen die de doelstellingen van de akkoorden van Lissabon over de voorzieningen voor kinderen willen blijven verzekeren. De opgelegde limieten voor het aanstellen van het personeel hebben een weerslag op het voortbestaan van bepaalde voorzieningen, de vervanging van afwezig personeel, en zo voort. In sommige gevallen zijn het de gezinnen, die niet langer de middelen hebben om de kosten te dragen die verbonden zijn aan de opvang: inkomensafhankelijke tarieven, die gedurende het jaar gevoelig zijn voor veranderingen

in de inkomsten van het huishouden (in het geval van het bewezen ontslag van een van de ouders) zijn ingevoerd, maar blijven onvoldoende. Want met één werkzame ouder kunnen gezinnen besparen op de kinderopvang. Om maar niet te spreken over motieven van psychologische aard: een moeder zonder werk voelt zich schuldig als ze haar kind in de opvang laat terwijl ze thuis alleen is. En op haar beurt ziet diezelfde moeder haar kansen op professionele herintegratie verminderen als ze haar kind thuis houdt.

Een ander probleem is de hogering van het tempo in de privatiseringen van voorzieningen als gevolg van de budgettaire beperkingen. Het idee dat het overhevelen van openbare diensten naar de private sector redding zal brengen, overheerst. We propageren zelfs het systematisch toegepaste model van het IMF dat het postulaat hanteert dat de privésector minder kost dan de publieke. Zodoende nemen we geen enkele maatregel om verbeteringen aan te brengen in de publieke sector. We evalueren niet langer de effecten van de maatregelen voor de diensten waarvan de kwaliteitscriteria naar beneden zijn bijgesteld. We houden ons ook niet meer aan de kwalificatie van het pedagogisch personeel, dat in dienst wordt genomen op basis van onzekere contracten.

Welke gedragslijn legt de crisis ons op?

Een van de stellingnames in het actuele politieke debat bestaat erin de crisis te benoemen als een kans tot verandering. Dat is gewis een mogelijke visie, want deze crisis zet ons aan onze keuzes te heroverwegen, nieuwe oplossingen te bedenken en een nieuwe toekomst te schetsen. Helaas laten de beslissingen van Europa in deze materie ons geen greintje hoop: eens te meer zorgt het Europa van de banken en de financiële markten vooral voor zichzelf. Maar het onderwerp dat ons onmiddellijk aangaat is de impact van de bezuinigingsmaatregelen op de kinderopvang.

Het is noodzakelijk om vlug en diepgaand vast te stellen welke impact de crisis zal hebben op de maatregelen tegen de armoede. Onze wereld verandert veel sneller dan we ons in het verleden ooit hebben kunnen voorstellen. We moeten niet nalaten onze stem te verheffen.

We onderkennen de tegenstrijdigheid tussen enerzijds het onmiddellijk belang van de bezuinigingen en anderzijds de gevolgen op middellange termijn op de kinderen. We zien ook de neerwaartse spiraal van armoede die niet zal stoppen en voor toenemende malaise zorgt. Als we heel drastisch ook uitgaven en investeringen terugschroeven, dan zullen de gevolgen voor ons toekomstperspectief nadelig zijn. En het is moeilijk te herstellen wat is vernietigd. Het wordt dan onvermijdelijk dat de werknemers in de voorzieningen voor jonge kinderen zich zullen afvragen of de voorzieningen kunnen voortbestaan en of zij de kwaliteit van de dienstverlening kunnen onderhouden. Dat geldt voor vandaag, het geldt meer nog voor morgen, ondanks de magere middelen die we ter beschikking hebben. Wat moeten we doen? Hoe kunnen we het belang van de kindertijd opnieuw in het centrum van onze aandacht stellen? We moeten de criteria omkeren waarop de politieke besluitvorming in deze noodtoestand is gebaseerd: 'Investeringen in de sociale omgeving van kinderen komen ten goede zowel aan de staat als aan de samenleving in hun toekomstige economische competitiviteit. Door die aanpak richten we ons tot de kinderen, niet als kinderen, maar als toekomstige burgers en arbeidskrachten.'¹

Ferruccio Cremaschi is directeur van BAMBINI in Italië.

E: ferruccio.cremaschi@spaggiari.eu

¹ ESPING-ANDERSEN, G. (2002), *WHY WE NEED A NEW WELFARE STATE*.